MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
ONOR. IMHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA

Seduta tas-7 ta' Novembru, 2014

Citazzjoni Numru. 81/2007

Angelo Zerafa karta tal-identita' numru 463851M Emmanuel Zerafa karta tal-identita' numru 440454M Grezzju Zerafa karta tal-identita' numru 92550M Mary Calleja karta tal-identita' numru 487452M

-VS-

Michelina Azzopardi

Il-Qorti :

Rat ir-rikors guramentat tal-atturi tal-24 ta' Jannar 2007, illi jaqra hekk:

1. *"Illi il-partijiet kollha huma l-unici ulied tal-mejtin Joseph u Carmela konjugi Zerafa. Joseph Zerafa miet fit-2 ta' Settembru 2000 fil-waqt li Carmela Zerafa mietet fis-27 ta' Lulju 1996 kif jirrizulta mill-annessi zewg certifikati tal-mewt markatai A u B;*

2. *Illi Joseph u Carmela Zerafa mietu testati - huma ghamlu testment fl-atti tan-Nutar Charles Vella Zarb tal-20 ta' Gunju 1996 - Dok C Dan kien l-ahhar testment kif jirrizulta mill-annessi certifikati Dok D, E, F u G.*

3. *Illi l-atturi irrinunzjaw ghall-eredita' taghhom kif jirrizulta minn noti li qed jigu annessi bhala Dok H1 u H2.*

4. *Illi id-disposizzjonijiet tat-testment fuq citat iledu il-legittima li kienet tispetta lill-atturi ai termini tal-Art 616 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta.*

5. *Illi interpellata sabiex tersaq ghall-likwidazzjoni u hlas tal-legittima spettanti lill-atturi, il-konvenuta baqghet inadempjenti Dok I u Dok J huma itrri interpellatorji.*

6. *Illi l-atturi jixtiequ jiehdu il-legittima taghhom u ghalhekk bdew dawn il-proceduri*

Ghaldaqstant l-esponenti jitolbu bir-rispett lil dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1. *Tistabilixxi u tillikwida l-komunjoni tal-akkwisti gia ezistenti bejn Joseph u Carmela konjugi Zerafa billi tigi dikjarata konsistenti fil-beni u sustanzi illi jirrizultaw tul il-kawza kif ukoll tillikwida il-beni parafernali taz-zewg konjugi okkorrendo anke bl-assist enza ta' periti nominandi;*

2. *taqsam il-komunjoni hekk formata u likwidata f'zewg porzjonijiet u tassenja wahda lill-assi partikolari ta' Joseph Zerafa u l-ohra lill-assi partikolari ta' Carmela Zerafa.*

3. *tifforma u tillikwida l-assi partikolari tal-imsemmi Joseph Zerafa billi jigi dikjarat li jikkonsisti f nofs il-ko-akkwisti u f'dawk il-beni parafernali tieghu u sustanzi kollha li jirrizultaw tul il-kors tal-kawza;*

4. *tifforma u tillikwida l-assi partikolari tal-imsemmija Carmela Zerafa billi jigi dikjarat li jikkonsisti f nofs il-ko-akkwisti u f'dawk il-beni parafernali taghha u sustanzi kollha li jirrizultaw tul il-kors tal-kawza;*

5. *tillikwida favur kull wiehed mill-atturi il-legittima li jmisshom skond il-ligi bhala legittimarji in specie jew b'mod iehor mill-eredita' tal-genituri taghhom Joseph u Carmela Zerafa anke billi jigu komprizi fl-istess assijiet, il-prelegati imhollija u dak kollu li jidhol fil-formazzjoni tal-imsemmija eredita' skond il-ligi billi tigi dikjarata l-konvenuta bhala unika eredi peress li l-atturi irrinunzjaw ghall-kwota ereditarja taghhom b' riserva ghall-legittima.*

6. *tikkundanna lill-konvenuta thallas lill-atturi dak kollu li jmisshom bhala legittimarji in specie jew b' mod iehor billi jigi ordnat il-bejgh taht l-awtorita' tal-Qorti, tal-beni formanti parti mill-ereditajiet fuq imsemmija, biex f' kaz li ma jistax isir mod iehor, jigi sodisfatt il-legittima taghhom mir-rikavat tal-istess bejgh.*

Bl-ispejjez inkluzi dawk ta' zewg ittri bonarji u spejjez gudizzjarji ohra kontra l-konvenuta li minn issa hi ingunta sabiex tidher ghas-subizzjoni."

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mis-socjeta' rikorrenti u l-elenku ta' dokumenti esebiti mar-rikors promotur;

Rat li l-atti tar-rikors promotur, d-digriet u l-avviz tas-smiegh gew debitament lill-intimata skond il-ligi;

Rat ir-risposta guramentata tal-intimata Michaelina Azzopardi tad-9 ta'Marzu 2007 (a fol. 25) li taqra hekk:

1. *"Fl-ewwel lok, in kwantu tirrigwardja l-eredita' tal-mejta Carmela Zerafa, it-talba attrici ghal-likwidazzjoni u l-hlas tal-legittima hija preskritta u ghalhekk ghandha tigi michuda bl-ispejjez kontra l-istess atturi.*

2. *F'kull kaz, ir-rinunzji tal-atturi ghall-ereditajiet tal-genituri taghhom Carmela Zerafa u Joseph Zerafa huma nulli u bla effett billi, wara mewt tal-istess genituri l-atturi ghamlu atti ta' eredi, billi fost ohrajn, hadu u zammew fil-pussess taghhom hwejjeg tal-wirt.*

3. *IIli f' kull kaz u minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, ghall-finijiet ta' komputazzjoni jekk ikun il-kaz, il-beni tal-imsemmija genituri ghandhom jigu valutati bil-valur taghhom fid-data tal-mewt rispettiva taghhom.*

4. *Illi minghajr pregudizzju ukoll, fil-komputazzjoni tal-assi ereditarju tal-istess genituri, ghandhom jitnaqqsu l-ammonti kollha dovuti minnhom lill-eccepjenti Michelina Azzopardi b'kumpens ghas-servigi rezi minnha lilhom.*

5. *Illi minghajr pregudizzju ghas-sueccepit. l-atturi ghandhom jitqiesu li rcevew akkont tal-legittima li tista' tkun dovuta lilhom mill-wirt tal-istess genituri il-valur fid-data tat-talba taghhom ta' dak kollu li huma hadu minghand l-istess genituri b'donazzjoni, kemm direttament kemm indirettament, inkluz il-frottijiet u l-imghaxijiet tal-istess mid-data tal-mewt rispettiva taghhom."*

Rat id-dikjarazzjoni mahlufa tal-konvenuta Michaelina Azzopardi tad-9 ta' Marzu 2007 (a fol. 26);

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat id-digriet tat-22 t'Ottubru 2007 fejn il-Qorti kif diversament preseduta innominat lil Dr. Yvette Cassar bhala Assistent Gudizzjarju (a fol.49 et seq);

Rat id-digriet tad-9 ta'Lulju 2010 fejn il-Qorti kif diversament preseduta innominat lil Perit Alan Saliba (a fol.126 et seq);

Rat ir-relazzjoni tal-Perit Alan Saliba pprezentata fis-17 ta'Novembru 2010 u mahluf

Rat r-risposti in eskussjoni tal-Perit Alan Saliba tas-16 ta Marzu 2012 (vide fol 160);

Rat id–dokumenti ezebiti u l-atti kollha tal-kaz;

Rat n-nota ta osservazzjonijiet tal-atturi tal-14 ta Mejju 2013 –vide fol 166 et seq-;

Rat n-nota ta osservazzjonijiet tal-intimata tat-23 ta Settembru 2013;

Rat n-nota ta osservazzjonijiet ulterjuri tal-atturi tas-7 ta Ottubru 2013;

Rat d-degriet tal –STO il-Prim'Imhallef datat 20 ta Marzu 2014 li permezz tieghu il-kawza odjerna giet trasferita quddiem din il-Qorti kif preseduta;

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Din il-kawza tirrigwarda talba da parti tal-atturi ghall-likwidazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti gia esistenti bejn l-geneturi taghhom Carmela u Joseph Zerafa, u l-beni paraferfnali taghhom sabiex b'hekk wiehed jista jasal ghall likwidazzjoni tal-legittima spettanti lill-atturi, liema porzjon ghandu jithallas lill kull wiehed mill-attur mill-intimata.

Minn naha taghha, l-intimata ssollevat diversi eccezzjonijiet li ser jigu ezaminati
minn din l-Qorti aktar il-quddiem.

Ikkonsidrat:

Illi mill-provi prodotti mill-atturi jirrizulta ill Carmela Zerafa, omm il-kontendenti, mietet fis-27 ta Lulju 1996, waqt li il-missier Joseph Zerafa miet fil-2 ta Settembru 2000 – Vide certifikati tal-mewt Dok.A Dok.B a fol 4 u 5 .

Il-konjugi Zerafa mietu testati kif jidher minn Dok.C, testment datat 20 ta' Gunju 1996, fl-atti tan-Nutar Dr.Charles Vella Zarb.(vide fol 6 sa fol 8) Skond r-ricerki ezebiti, (vide Dok D sa Dok G fol 9 sa 12), dan kien l-ahhar testment tal-konjugi Zerafa.

Jirrizulta illi l-atturi rrinunzjaw ghall-eredita tal-geneturi taghhom –vide Dok H1 a fol 13 u Dok. H2 a fol 15.

L-atturi jikkontendu illi t-testment datat 20 ta’ Gunju 1996 dok.C jilledi l-legittima spettanti lilhom skond Artiklu 616 tal Kodici Civili, u li l-intimata interpellata biex tersaq ghall-likwidazzjoni u hlas tal-istess, naqset milli taghmel dan.

Illi mill-affidavit ta l-attur Angelo Zerafa (vide fol 32 et seq.), jirrizulta illi l-assi kollha t’ ommu, Carmela Zerafa, ghaddew ghand il-missier Joseph Zerafa bhala uzufrutwarju.
Angelo Zerafa cahad li huwa accetta xi haga mill-wirt tal geneturi tieghu jew li ghamel xi att ta eredi. Ghar-regward tar-raba li kien f’isemm il-missier, Angelo Zerafa xhed illi tali raba kien gie divis mill-missier fuq is-subien meta kienet ghadha hajja l-omm u li nqaleb f‘ismu u f’isem hutu fl-Ghammieri, meta il-missier wasal ghall-pensjoni.

Fl-affidavit ulterjuri tieghu, a fol 43, Grezzju Zerafa nnega li hu jew hutu approprjaw irwiehom minn xi ghodda ta missierhom u kkonferma li t-tank tal-ilma kien ttaqqab u gie mormi fl-*Israp yard* flimkien mal-morsa u chainblock.Il-mutur tal-marka Howarward kien bieghu li certu Karistu, waqt li kien partat it-trukk ma karrozza. Huwa xhed illi r-raba tal-missier kien nqaleb fuq isem l-ulied subien fil-12 ta Frar 1980 meta il-missier ghalaq sittin sena. Fil-fatt hu u hutu kien gia jhallsu il-qbiela li missierhom imbaghad kien jghaddi lill Kniesja.

Dan gie pienament konfermat mix-xhieda ta Grezzju Zerafa(a fol 33) u Mary Calleja (a fol 34) u Emmanuel Zerafa (a fol35), u fl-affidavit ulterjuri taghhom a fol. 45,46, 47 rispettivament.

L-atturi ezebew Dok.1, ftiehem datat 19 ta Awissu 1996, li permezz tieghu, Joseph Zerafa ghadda r-raba lil uliedu Anglu, Grezzju u Emanuel Zerafa (vide fol 56); Dok 2(a) sa 2 (f), sitt ricevuti; Dok 3, 4, 5 kotba tar-raba ta Emmanuel Zerafa, Grezzju Zerafa u Angelo Zerafa rispettivament.

Mary Calleja, a fol 70, xhedet illi meta l-genituri taghha kien rredigu t-testment taghhom, dan sar fil-presenza ta l-intimata Michelina Azzopardi .
Emmanuel Zerafa ,a fol. 72 kkonferma r-ricevuti ezebiti a fol. 54 et seq, kif ghamel Angelo Zerafa a fol. 74 et seq. u Grezzju Zerafa a fol. 79.

Angelo Zerafa kompla jghid illi l-fond 66 Spadaro Street Zabbar gie smat mill- atturi fl-ammont ta mitt elf lira Maltin (Lm100,000), waqt li l- garage fi trieq Spadaro gie smat erbghin elf liri Maltin (Lm 40,000).D-dar fi trieq Sant'Antnin Zabbar giet smata fl-ammont ta' hamsa u ghoxrin elf liri Maltin (Lm25,000). L-atturi ma nkarigaw ebda perit sabiex jhejji tali stima. Angelo Zerafa xhed ukoll illi d-deheb gie smat Lm1000. Il-flus f'akkonti bankarji ma gewx inkluzi il-ghaliex ma kien maghruf l-entita ta l-istess.

Emmuel Zerafa kkonferma x-xhieda ta ohtu Mary Calleja meta stqarr illi gie impedit milli jacceda ghad-dar tal-genituri tieghu meta dawn kienu qed jirredigu t-testment taghhom. (vide fol 77)

L-atturi ezebew d-dokumenti li jidhru minn fol 87 sa 97.

Fl-affidavit taghha a fol. 38 et seq.,Michelina Azzopardi xhedet illi missierha kien jahdem ghar-rasu jgor id-demel ghall-bdiewa u kien jiehu hsieb 39 il-tomna r-raba. Hija sostniet illi tul-hajtu missierha kien xtara ghodda u apparat uwzat fil biedja li in segwitu tal-mewt ta missierha, kienu haduhom hutha s-subien. Dawn kien jinkludu trakk , mutur tal-hart, pompa tal-ilma u tal-bexx, pajpijiet tal-ilma bil-friefet, manek tal-ilma, u *chainblock*.

Michelina Azzopardi xhedet illi r-raba fuq imsemmi kien dar fuq hutha s-subien wara il-mewt tal-omm. Hija sostniet li hadd minn hutha ma ghaddielha sehma mill-ghodda tar-raba li kienu ta missierha.

Fl-affidavit ulterjuri taghha (vide fol 105 et seq.), Michelina Azzopardi sostnet illi hija kienet l-ewwel li zzewget u marret tghix San Giljan u sussegwentement hi u zewgha xtraw dar f'Haz-Zabbar vicin tad-dar tal-genituri taghha. Hija ddikjarat illi hija kienet l-aktar wahda mill-ulied li kienet hadet hsieb tal-genituri u dan minghajr ma ghandu jiftiehem illi hutha b'xi modd abbandunaw lill genituri taghhom.

Hija spjegat illi kienet taghmel il-facendi tad-dar, u cioe il-hasil tal hwejjeg, tal-art u tal-hgieg waqt li taghmel ukoll il-qadi, bhal xiri ta' medicinali. Michelina Azzopardi tisqarr illi meta mietet omma, kien hemm f'dar missierha, s-somma ta Lm1000 li missierha nefaq fuq lapida tal-irham ghall-qabar t'ommha.

Apparti dawn il-flus, Michelina Azzopardi ssostni illi ma tafx li l-geneturi taghha kellhom xi flus il-bank. Hija sostniet illi missierha kien jghix bil-pensjoni u kien jirrikiedi xi ghoxrin lira (Lm20) kull xahar ghall-medicini.

Azzopardi xhedet illi fis-sena 1996, hija kienet talbet lil missierha jmur jghix maghha izda dan ma xtaqx jibdel l-ambient li fih kien derha u talabha tirrisiedi mieghu bil-familija taghha. Gara ghalhekk illi kien jehtieg li jsiru diversi xogholijiet inklus bdil tal-eletriku, tal-kmamar tal-banju, u xogholijiet strutturali li gew kwantifikati ghall madwar hamest elef liri Maltin (Lm5000).

Azzopardi xhedet illi l-atturi kienu taw zewg stimi cioe wahda ghad-dar 66 Spadaro Street u ohra ghall garage bin-numru 68 fl-istess triq. L-intimata sostniet illi d-dar u il-garage kienu jinfdu u minn dejjem hekk kienu, ghalhekk kellhom jigu konsiderati bhala haga wahda.

L-intimata Azzopardi xhedet illi apparti d-dar residenzjali, missierha kellu il-fond numru 27, Triq San Antnin , Zabbar. Hija xhedet illi kienet kisbet stima minn ghand il-perit taghha Randolph Bartoli taz-zewg proprietajiet u ezebiet Dok.MA2 u MA3.

Ghar-regward d-deheb, l-intimata xhedet illi ma kien hemm ebda deheb in segwitu tal-mewt ta missierha, il-ghaliex ommha kienet tatha id-deheb kollu taghha xi gimghatejn qabel ma mietet. Di pui, dan id-deheb kien jiswa ferm anqas minn dak stmat mill-atturi u kien anqas minn-nofs il-valur smat.

In kontro ezami a fol.112 et seq, Michelina Azzopardi xhedet illi il-fond 27 Triq Sant’Antnin kien mikri lil certu Debattista li kienet mietet xi sentejn wara il-mewt ta missierha. Taf li kien mikri b’xi Lm5.50 fis-sena. Hija xhedet illi qatt ma rcieviet il-kera ghan-nom tal-geneturi taghha. Il-fond kien vojt izda bint Debattista kienet zammitu f‘idejha ghalkemm qatt ma rrisjediet fil-fond. L-intimata xhedet illi malli dahlet tghix f’dar missierha hija kienet thallas il-kont tad-dawl u ilma. Kkonfermat illi il-qbiela tar-raba tal-missier kienet ghaddiet fuq hutha s-subien li bdew jhallsu il-bqiela lil Kurja imbaghad lill Joint Office.

Hija sostniet illi l-genituri taghha ma kellhom ebda flejjes il-banek, li kien hemm xi Lm1000 li missierha kien nefaq f’lapida fuq il-qabar ta ommha. Hija kompliet tiddikjara illi l-geneturi

kellhom ukoll qabar u li l-arja fuq il-garage numru 68 Triq Spadar Zabbar ma kienitx tal-geneturi taghha.

Carmelo Azzopardi, r-ragel tal-intimata fl-affidavit tieghu a fol 108, xhed illi:

> *"Jiena r-ragel tal-konvenuta Michaelina Azzopardi. Sas-sena 1996 jien u l-mara konna noqghodu f'darna Haz- Zabbar ukoll. F'dik is-sena kienet mardet sew omm il-mara. Sa dak in-nhar il-mara tieghi kienet dejjem taghmel mal-genituri taghha f'darhom. Pero meta qalulna li nra kienx hemm aktar tama ghal omm il-mara, zewgha Joseph Zerafa kien talabna nmorru noqghodu mieghu biex ma jibqax wahdu. Peress li ahna kellna darna u ma xtaqnix nitilquha huwa assigurani li jekk immorru nghixu mieghu, kien lest jiktibilna dar fil-wirt bi hlas talli konna diga' ghamilna ma martu u talli konna niehdu hsieb tieghu ukoll."*

Huwa xhed illi missier il-mara tieghu kien qallu li kien lest li jhallilhom d-dar bil-garage mill-ghatba 'l-gewwa talli kienu hadu hsieb lill martu u kienu lesti jindokraw lilu ukoll. Kienu jafu b'dan l-ahwa Emmanuel u Angelo.

Carmelo Azzopardi xhed illi wara li bdew jirresiedu fid-dar 66 Triq Spadaro, kien wettqu diversi xogholijiet inklus tqieghed ta'membrane , bdil tal sistema tal-luce eletrika, kostruzzjoni ta tarag fuq l-parti ta gewwa tad-dar, bdil tal-aperturi u bdil tal-kmamar tal-banju. Emanuel u Angelo Zerafa kienu ghenuhom xi ftit izda ma ridux hlas. Carmelo Azzopardi xhed illi huwa kien johrog lill Joseph Zerafa ta spiss anzi ta kull jum u kien jiehu ukoll l-isptar.

Illi fir-relazzjoni tieghu l-Perit Alan Saliba hejja diversi stimi tal-propjeta mertu tal-każ odjern u cioe' stima tal-proprjeta' għas-sena 1996, ohra għas-sena 2000 u kif ukoll fil-preżent, u dana ghar-rigward ta' :

1. dar residenzjali 66, Triq Spadaro, Zabbar.
2. Garaxx : 68, Triq Spadaro, Zabbar.

3. Dar : 8, Triq Sant’ Antnin, Zabbar.
4. Qabar : Ċimiterju, Zabbar.

NRU	FOND	FIS-SENA 1996	FIS-SENA 2000	FIL-PREŻENT
1	Dar : 66, Triq Spadaro, Zabbar	€111,810	€123,457	€185,000
2	Garaxx : 68, Triq Spadaro, Zabbar	€48,917	€53,576	€80,000
3	Dar : 8, Triq Sant’ Antnin, Zabbar	€62,893	€69,881	€105,000
4	Qabar : Ċimiterju, Zabbar	€1,630	€2,795	€6,000
	TOTAL	€225,250	€249,709	€376,000

Ikkonsidrat:

Fir-rigward tal-ewwel eccezzjoni tal-konvenuta, dwar il-preskrizzjoni tal-legittima fil-kaz tal-eredita' ta' Carmela Zerafa, il-konvenuta issottomettiet illi Carmela Zerafa mietet fis-27 ta' Lulju 1996; filwaqt li Joseph Zerafa miet fit-2 ta' Settembru 2000. Din il-kawza giet prezentata fl-24 ta' Jannar 2007 . Ghalhekk l-konvenuta irritjeniet li t-talba tal-atturi ghall-hlas tal-legittima dwar dak il-wirt kienet preskritta bit-trapass ta’ ghaxar (10) snin.

Il-Qorti rat u ezaminat l-art. 845(1) tal-Kodici Civili jipprovdi li:

> ***'L-azzjoni biex jintalab wirt, jew legat, jew is-sehem rizervat [legittima], sew fis-successjonijiet b'testment kemm ukoll f'dawk abintestato, tispicca bl-gheluq ta' ghaxar snin mill-ftuh tas-successjoni' .***

Il-Qorti taghraf li skond l-art. 2122(d), il-preskrizzjoni timxi (u ghalhekk mhix sospiza) kontra kull persuna li ma tidholx fl-eccezzjonijiet imsemmija fl-art. 2123 sa 2125 tal-Kodici Civili, u ezaminat ir-referenza ghas-sentenza Joseph D'Amico vs David D'Amico et deciza fil-5 ta'Dicembru 2003.

Il-konvenuta issostni li l-atturi ma kellhom l-ebda impediment legali biex jirrinunzjaw ghall-wirt tal-omm, u jitolbu l-legittima, fi zmien ghaxar snin mill-mewt taghha u iccitat is-sentenza Teresa Borg vs Carmelo Borg (Prim'Awla, deciza 2 t'Ottubru 2002:

> ***'Meta decuius fl-ghoti ta' legat jeccedi l-kwota disponibbli, il-werrieta jistghu jissalvagwardjaw il-posizzjoni taghhom billi jirrinunzjaw ghall-wirt bir-rizerva tad-dritt ghall-legittima u jaghmlu talba fi zmien ghaxar snin mill-ftuh tas-successjoni sabiex kull sehem minn dak il-legat li jeccedi l-parti disponibbli mit-testatur a termini ta' l-artikolu 614 tal-Kap. 16, jigi mnaqqas sabiex tibqa' salvagwardata l-legittima'***
> .

Ikkonsidrat:

Din il-Qorti taghraf illi il-perjodu ta' preskrizzjoni indikat mill-konvenuta ma bediex jidekorri qabel il-mewt ta' Joseph Zerafa fit-2 ta' Settembru 2000, stante li kien hemm l-uzufrutt moghti minn Carmen Zerafa, omm il-partijiet, lil missier cioe' Joseph Zerafa permezz tat-testment anness bhala Dok C. Dan l-uzufrutt fil-fatt jissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni li ma jibdiex jiddekorri kontra l-atturi fir-rigward tal-eredita' ta' Carmen Zerafa.

Fil-fatt din il-preskrizzjoni naxxenti mill-Art 845 tal-Kap 16 hija ta' natura akkwizittiva - ghalhekk il-pussess irid ikun wiehed legali u animo domini. Tali pussess ma jista qatt jezisti meta huwa bazat fuq l-uzufrutt li jkun qed igawdi il-konjugi superstiti bhal ma hu il-kaz odjern.

Infatti fis-sentenza **Joseph D'Amico et v David D'Amico** et Citaz 1254/02JA deciza mill-Onor Imhallef Joseph Azzopardi fil-5 ta' Dicembru 2003 dik il-Qorti ghamlet referenza

estensiva ghas-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell deciza fil-15 ta' Dicembru,1939 fl-ismijiet "**Alberto Grixti v Angela sive Giulia Ellul",** fejn gie ritenut:

> ***"Hu evidenti illi icto oculi ghaddew iktar minn ghaxar snin sakemm l-atturi pproponew din il-kawza li hija kawza ghall-likwidazzjoni u hlas tal-legittima u kwindi jidher primafacie li din l-eccezzjoni hija sostenibbli. Madankollu ezami approfondit ta' diversi sentenza li kellhom opportunita' jiddeciedu dwar kawzi simili u anke tal-principji legali involuti jindika li l-kwistjoni mhijiex daqshekk semplici.***
>
> ***Dan jirrizulta mill-fatt li zewg l-imsemmija Maria Gemma D' Amico kien igawdi l-uzufrutt ai termini tat-testment unica carta li kienu ghamlu flimkien f April 1986 kif gia inghad.***
>
> ***Sentenza interessanti u mimlija gherf legali inghatat mill-Qorti ta' l-Appell fil-15 ta'Dicembru, 1939 fil-kawza fl-ismijiet"Alberto Grixti -vs- Angela sive Giulio Ellul ". Din il-Qorti se ticcita bran estensiv minn din is-sentenza ghaliex thoss li huma applikabbli ghall kaz in ezami. Fost hwejjeg ohra din is-sentenza tghid hekk:***
>
> ***“Hu indubitat li l-preskrizzjoni ...fuq imsemmija hija fin-natura taghha akkwisittiva ghaliex minhabba dak iz-zmien ,il-possessur tal-eredita' jew tal-legat ikun akkwista d-dritt fuq l-eredita' jew fuq il-hwejjeg li jikkomponu l-legat u ghalhekk ikun jista jirrespingi d-dritt ta' min jigi l' quddiem li ghal dan id- disposizzjoni ghandha natura estintiva.***
>
> ***Ghalhekk dan il-pussesur kellhu jipposjedi b'pussess tajjeb li jista' jippreskrivi u skond l-artiklu (dak iz-zmien 1882 - illum 2118) mhux tajjeb ghal dan il-fini il-pussess tal-uzufruttwarju ghaliex dan ikun qieghed jipposjedi mhux animo domini izda semplicement ghall-fini li jgawdi l-haga, jiehu l-frutti waqt il-hajja tieghu izda n-nuda propieta' tibqa' ghand haddiehor. Infatti l-fondament ta' kull preskrizzjoni akkwizittiva huwa dak li tevita l-kontestatazzjonijiet***

> ***peress illi kull min ikun qed jipposjedi ikun mhux b' titolu prekarju kif inhu deskritt fl-artiklu imsemmi) izda titulo propietatis et domini, jibqa' jzomm din il-haga in bona sew in malafede, pero dejiem bl-animu li qieghed jipposjedi titulo propietatis u ghalhekk qed jaghmel att ta'dominju. Jekk dak l-istat ta' affarijiet baqa' jsehh ghaz-zmien li trid il-ligi u l-veru proprjetarju ma' giex il-quddiem, allura tkun operat ruhha l-usucopione favur dak il-possessur. Dawk pero li jkun qeghdin jipposjedu prekariament, bhala uzufruttwarji ikun evidenti li huma qeghdin izommu l-haga ghan-nom ta' haddiehor u ghall fini ta-dirtt prekarju taghhom; ghalhekk l-artiklu 1885 (illum 2121) jghid illi: "No one can prescribe against his own title, in the sense that he cannot change in regard to himself the cause for which he holds the thing."***

Imbaghad il-Qorti fis-sentenza **Joseph D'Amico et v David D'Amico et** ghaddiet biex applikat dawn il-principji ghall-kaz partikolari:

> ***"Meta dawn jigu applikati ghal dan il-kaz ir-rizultat ikun l-istess. Wara l-mewt ta' Maria Gemma D' Amico, zewgha beda jgawdi l-usufrutt skond it-testment unica charta. Kwindi mill-1988 sal-mewt tieghu li grat fl-2002 ma' kien hemm ebda perjodu preskrittiv ghaddej ghas-semplici raguni li l-pussess esistenti kien wiehed prekarju. Ghal dawn il-mottivi l-Qorti qieghdha tichad l-ewwel eccezzjoni tal-konvenuti bl-ispejjez ta' din l-istanza kontra taghhom."***

L-istess gie ritenut fis-sentenza deciza fis-26 ta' Gunju 2005 fl-ismijiet **Ignazia Degabriele vs Joseph Attard** et deciza mill-Imhallef Dr. J.R. Micallef fejn fiha l-Onorabbli Qorti iddikjarat:

> ***"Jista jkun tassew minnu li Rozina Degabriele ma setghetx titlob l-immissjoni fil-pussess tal-legat qabel ma jkun intemm l-uzufrutt favur ohtha. Dan jinghad fid-dawl tal-principju li fejn hemm xi hjiel***

> ***ta' dubju dwar l-interpretazzjoni u l-estent ta' legat, tali dubju jmur favur il- legatarju...."***

Vide ukoll :Appell Luigi Pace Balzan v Giovanni Pace Balzan 16/02/1887 Vol Xl p247; Appell 02/l2/19l0 Farrugia v Attard Vol XXI.i.267; Antonio Borg v Giuseppe Zammit 28/03/l955 Appell; Prim Awla 29/05/1957 Salvu Ellul Bonnici v Noble Marquis Paolo Apap Bologna et noe; Giuseppe Ellul et v Antonio Fenech et 25/01/1951 Vol XXXV.ii.337; Antonio Borg v Giuseppe Zammit 28/03/1955; 29/01/1954 Appell Stella Briffa v Caterina Scicluna; 16/05/1983 Paolo Camilleri v Antonio Camilleri Word of the Court Vol VI -2123 PA; App 7/10/1997 Michael DeBono v Gian Mari DeBono; Prim Awla 01/l0/2003 Charles Buttigieg v Yvonne Rormosa et per Onor
Albert J. Magri; Angela Magro et vs Angelo Magro et – 2/l0/l2 - cit 186/2012. Prim Awla perOnor. Imhallef Mark Chetcuti Martin Aquilina et vs Ludgarda Borg et - 12.10.2011- cit 835/2006 Rosita Curmi vs Salvina Grima et - cit 63/2008 -30.07.2010 - Qorti tal-Magistrati Ghawdex (sed Superjuri) - per Onor. Imhallef Anthony Ellul.

Ghalhekk din il-Qorti tqis illi l-presekrizzjoni taht l-Art 845 tal-Kap 16 ma tistax tibda tiddekorri u tghaddi hlief mill-gurnata li jittiehed "pussess separat u esklussiv". Ghalhekk, gialadarba kien ghadu qed jigi godat l-uzufrutt da parti tal-missier Joseph Zerafa, din il-preskrizzjoni fir-rigward tal-legittima tal-omm qatt ma setghetx tibda tidekorri.

Ghar-rigward tal- legittima tal-missier , l-ghaxar snin mid-data tal-ftuh tas-successjoni kienu ghadhom ma iddekorrewx, stante li, il-missier miet fit-2 ta' Settembru 2000 u dawn il-proceduri infetfu fl-24 ta’Jannar 2007.

Ghaldaqstant il-Qorti tichad l-ecezzjoni ta’preskrizzjoni sollevata mill-konvenuta.

Ghar-rigward tat-tieni eccezzjoni u cioe’ li r-rinunzja tal-eredita li ghamlu l-atturi ma kienitx valida stante li l-atturi ghamlu atti da eredi jew hadu pussess tal-eredita', din il-Qorti tqis illi il-konvenuta ma intavolat ebda kontro-talba biex ixxejjen in-noti ta' rinunzji ghall-eredita’ tal-genituri mill-atturi. Di piu’ ma ngabu ebda provi illi l-atturi fil-fatt ghamlu atti da eredi.

Din il-Qorti pero tqis illi ghandha tikonsidera l-valur tal-koncessjoni illi saret permezz tal-kuntratt bejn l-ulied is-subien u l-missier Joseph Zerafa data 19 t’Awwissu 1996 Dok.1 a

fol.56 illi bis-sahha tieghu Guzeppi Zerafa ikkonceda favur tlett mill-atturi cioe' Angelo, Emmanuel u Grazio Zerafa, ftit anqas minn erbghin tomna raba' , u dana sabiex jigu kwantifikati l-assi li kienu jappartienu lil konjugi Zerafa. Ghal dan il-ghan hija qed tilqa' l-hames eccezzjoni tal-konvenuta 'l ghaliex il-koncessjoni tal-qbiela, bhal donazzjoni ghandha valur intrinsiku, li ma tistghax tigi injorata. In vista tan-nuqqas ta' prova kontrarja, il-Qorti qed tilqa' l-istima tar-raba koncessa lill-ahwa Angelo, Emmanuel u Grazio Zerafa li giet stmata €17,550 u cioe'€450 X 39 –il tomna raba'.

Ghaldaqstant il-Qorti tichad it-tieni eccezzjoni tal-konvenuta waqt illi tilqa' l-hames eccezzjoni taghha.

Il-Qorti tghaddi biex tezamina t-tielet eccezzjoni tal-konvenuta fis-sens li ghall-iskop tal-komputazzjoni tal-legittima, l-assi tal-eredita ghandhom jitqiesu bil-valur tad-data tal-mewt rispettiva tal-genituri.

Il-ligi dwar din il-materja hi is-segwenti :

Fil-waqt li sabiex jigi stabbilit jekk il-**legittima portio gietx infratta wiehed irid jiehu il-valur tal-assi fid-data tal-ftuh tas-successjoni**, la darba jigi stabbilit li il-legittima fil-fatt tkun giet infratta u li l-attur ikun jisthoqqlu li jiehu il-legittima tieghu, allura tali legittima ghandha tihallas skond il-valuri l-aktar qrib id-data tal-hlas tal-istess legittima.

Il-Qorti taghmel referenza ghas-sentenza fl-ismijiet **Joe D'Amico et v David D'Amico et** deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-**26 ta' Ottubru 2009** per **Onor Imhallef Joseph Azzopardi** (Citaz 1254/2002):

> ***"Fuq dawn il-valuri l-Qorti se tadotta l-istima tal-espert tekniku ghaliex billi huwa car li l-Qorti se tordna hlas ta' somma likwida kif intqal fis-sentenza "Emilia Maria Mifsud vs Eleonora Mizzi et" (deciza fl-14 ta' Dicembru 1973 mill-Qorti tal-Appell li ghamlet riferenza ghas-sentenza "Concetta Vella vs Giuseppe Bugeja" (Appell Civili - l0 ta' Dicembru 1973) jekk il-legittima ma gietx sodisfatta u trottandosi ta' beni in-natura (mhux flus) ikkonvertiet ruhha, il-kazijiet fejn dan hu konstentit mill-ligi fi dritt ta' kreditu fi***

> ***flus, id-dritt tal-legittimarju ghandu bhala oggett 'un bene reale 'u l-'aestimatio rei 'ghandha tkun riferita ghal-Zmien tal-konverzjoni, u cioe' z-zmien l-iktar qrib possibbli ghall-pronunzja gudizzjali u tenut kont ghalhekk ta'xi sopravenuta zvalutazzjoni monetarja. Dan huwa bhala eccezzjoni ghar-regola li ghar-rikostruzzjoni tal-patrimonju tal-mejjet bilfors wiehed irid jirriporta ruhu ghall-valuri fiz-zmien tal-apertura tas-successjoni ("Vella vs Bugeja supra").***

Izda l-Qorti tal-Appell fil-kaz fuq indikat iccitat is-sentenza bl-ismijiet **Concetta Vella vs Giuseppe Bugeja** u qalet li:

> ***"[Ghar-]rijunjoni fittizja tal-assi ereditarju in kwantu diretta ghar-rikostruzzjoni tal-patrimonju kollu tad-decujus (li l-ligi tikkonsidra bhala terminu ta'riferiment ghad-determinazzjoni tal-kwota disponibbli, u b'rifless, ta' dik indisponibbli, anki biex talvolta dik li tidher kwistjoni centrali f'dan il-kaz - tigi affermata jew eskluza l-ezistenza tal-lezjoni tal-legittima) bilfors wiehed irid jirriporta ruhu ghall-valuri fiz-zmien tal-apertura tas-successjoni. tenut kont naturalment f'dan ir-rigward tad-disposizzjonijiet rilevanti tal-ligi relattivi ghall-kollazzjoni ...***
>
> ***[I]zda jekk il-legittima ma gietx sodisfatta, trattandosi ta' beni in natura (mhux flus), ikkonvertiet ruhha, fil-kazijiet fejn dan hu konsentit mil-ligi, fi dritt ta' kreditu fi flus, id-dritt tal-legittimarju ghandha bhala oggett 'un bene reale' u l'aestimatio rei' ghandha tkun riferita ghaz-zmien tal-konverzjoni'.'***

Ghaldaqstant il-Qorti tilqa' it-tielet eccezzjoni parzjalment u tghaddi ghal-komputazzjoni tal-legittima.

Il-Qorti tghaddi biex tikkonsidera l-komputazzjoni tal-assi tad-decujus u r-raba' eccezzjoni tal-konvenuta li permezz taghha hija talbet illi f'tali komputazzjoni kellhom jitnaqqsu is-servigi rezi minnha lil genituri taghha.

Referenza terga issir ghas-sentenza fl-ismijiet **Joe D'Amico et v David D'Amico et** deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-**26 ta' Ottubru 2009** per **Onor Imhallef Joseph Azzopardi** (Citaz 1254/2002) fejn hemm ukoll il-konvenuti kienu qed jitolbu li mill-assi tad-decujus, ghall-iskop tal-komputazzjoni tal-legittima ghandhom jigu imnaqqsa bhal dejn is-servigi li kienu dovuti lil wahda minn nisa tal-atturi. F' dan il-kaz il-Qorti qalet hekk:

> ***"Rigward is-servigi resi minn Sylvana D'Amico, il-Qorti tal-Appell f sentenza ricenti ("salvatore Cutajar vs Maria Dolores Cutajar" deciza fis-26 ta' Gunju 2009) qalet illi f kawzi simili, (il-Qorti) ghandha dejjem il-poter li tara jekk dan il-legat huwiex sproporzjonat ghas-servigi prestati mill-legatarju, u dan sabiex jigi zgurat li d-decujus m'eccediex il-kwota disponibbli tal-beni tieghu u b'mod li seta' allura illeda l-legittima dovuta lill-werrieta. F'dan il-kaz, il-persuna illi allegatament irrendiet is-servigi ma gietx kumpensata mit-testatur izda mill-werrieta. Il-Qorti thoss li ghalkemm ma hemm ebda dubju li l-imsemmrja Sylvana D'Amico rrendiet servigi lid-decuji specjalment lill-missier il-partijiet, l-iskop car tal-konvenuti u werrieta kien li jnaqqru mill-legittima spettanti lill-atturi. Il-Qorti thoss li meta t-testaturi hallew il-legat tad-dar residenzjali taghhom (cioe' l-iktar proprjeta' li tiswa flus) lill-konvenut David D'Amico kienu qed jaghmlu dan biex jikkumpensaw anke lil martu ta' dawn is-servigi. Ghalhekk il-Qorti thoss li dik l-iskrittura illi fiha l-konvenuti ddikjaraw li ghandhom jaghtu erbat elef Liri Maltin (Lm4,000) lil Sylvana D'Amico hija res inter alios acta ghall-atturi u ghalhekk ma hijiex se tigi mnaqqsa bhala dejn tal-assi ereditarji. Kien ikun differenti kieku s-servigi ssemmew fit-testment."***

Illi ghaldaqstant sabiex issir ir-rikostruzzjoni fittizja tal-assi ereditarji, z-zmien tal-istima ghandha tkun dik tal-apertura tas-successjoni, u ghar-rikorstruzzjoni tal-assi ereditarji ghandu jitqies dak kollu imsemmi f'Artikolu 620.

L-Artikolu 620 tal-Kapitolu 16 qabel id-dhul fis-sehh tal-att XVIII tas-sena 2004 kien jipprovdi li:

> ***(1) il-legittima ghandha tinghata fi proprjeta' shiha, u testatur ma jista' jghabbiha b'ebda piz jew kondizzjoni.***
> ***(2) Il-legittima tinqies fuq l-assi kollu. wara li jitnaqqsu d-djun ta' l-assi u l- ispejjez tal-funerali.***
> ***(3) Fl-assi jidhol dak kollu li minnu t-testatur, b'titolu gratuwitu, ukoll f'kontemplazzjoni ta' zwieg, ikun iddispona favur ta' xi hadd, minbarra l-ispejjez ta' l-edukazzjoni tal-tfal jew dixxendenti ohra.***
> ***(4) Dak li jmissu l-legittima ghandu jaqta' minnha dak kollu li jkun ha minghand it-testatur u li jkun suggett ghall-kollazzjoni taht id-disposizzjonijiet ta' l-artikoli 913 sad-938.***

Is-sehem tal-legittima tal-atturi, skond l-Artikolu 616 tal-Kodici Civili, hija nofs il-proprjeta' tal-genituri diviza b'hamsa, stante illi il-genituri Zerafa kellhom hamest it-tfal. Illi ghalhekk il-legittima f'dan il-kaz hija (½ ÷ 5). Sabiex tinhadem ir-rikostruzzjoni tal-massa ereditarja, z-zmien tal-valutazzjoni irid ikun dak l-aktar vicin tal-apertura tas-successjoni.

L-omm mietet fis-27 ta'Lulju 1996 u ghaldaqstant l-valur tal-proprejta' hija dik kif tidher fl-iskeda a fol. 145 ghas-sena 1996 u cioe nofs €225,250 = €112, 625. Ebda tnaqqis iehor ma jista jsir 'l ghaliex l-atturi qeghdin jitolbu ghas-sehem taghhom tal-legittima wara li rrinunzjaw ghat-testment tal-genituri. Dan ifisser illi t-testment taz-zewg genituri u l-assi kollha hemmhekk indikati jakkumulaw a favur il-konvenuta. Il-Qorti taghmel accenn ukoll ghal-fatt illi d-dar konjugali bil-garage adjacenti tirraprezenta l-akbar valur tal-proprjeta' li tifforma il-massa ereditarja tal-konjugi Zerafa u l-ghan ewlieni tal-istess konjugi Zerafa kien illi din id-dar kellha tithalla lil konvenuta minhabba dak kollu li ghamlet mal-genituri taghha. Illi ghaldaqstant ebda komputazzjoni ulterjuri ghas-servigi ma tista' tigi mnaqqsa fil-komputazzjoni tal-massa ereditarja. Altrimenti dan ikun ifisser illi mhux talli il-konvenuta tkun ippremjata kif imiss, ghal dak kollu li ghamlet mal-genituri izda il-Qorti tkun qed tippremja doppjament ghal servigi permezz ta'*double computing*. L-anqas ma jista' jigi konsiderat xi valur tal-koncessjoni tar-raba 'l ghaliex dan sar **wara** il-mewt tal-omm.

Ghaldaqstant is-somma ta' €112, 625 tirapprezenta l-liwkidazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti eziztenti bejn Joseph u Carmela Zerafa, jew il-massa ereditarja ta'Carmela Zerafa liema

somma trid tigi diviza fi tnejn imbaghad f'hamsa ghal-komputazzjoni tal-legittima tal-atturi cioe' €112, 625 ÷ 2 ÷ 5 = **€11,262.50**.

Illi nofs l-valur tal-proprjeta' ta' Joseph Zerafa illi miet fis-sena 2000, gie stmat mill-Perit Alan Saliba fl-ammont ta' €249,709 ÷ 2 = €124,854.5 – vide fol. 145, stima tas-sena 2000. Kif fuq intqal ma jista' jitnaqqas ebda somma ghas-servigi prestati mill-konvenuta lil-genituri taghha. Illi ghalhekk is-somma ta' €124,854.5 ghandha tigi diviza bejn tnejn imbaghad bejn hamsa u minnu jitnaqqas il-valur tas-sehem tal-koncessjoni tar-raba' tal-missier Joseph Zerafa ghal kull wiehed mill-atturi subien.

Din il-Qorti tibda biex tiddikjara illi kwalunkwe xogholijiet illi l-konvenuta dehrilha illi kellha taghmel ghal-konvenjenza u htiegijiet tal-familja taghha, sabiex hija tibda tirrisjedi fid-dar tal-genituri taghha, minflok ma tkompli tghix f'darha, b'ebda modd ma jistghu jitqiesu bhala **"dejn"** tal-massa ereditarja, fil-kakolu fittizzju ghall-massa ereditarja li minnha trid tigi individwalizzata l-legittima tal-atturi. Dawn l-emeljorazzjonijiet saru biex tgawdi minnhom l-konvenuta u l-familja taghha.

Illi ghar-rigward tal-hames eccezzjoni din il-Qorti diga trattatt din l-eccezzjoni u tqis illi l-koncessjoni ta' disgha u tletin tomna raba' lil ulied maskili cioe' Angelo, Grezzju u Emanuel Zerafa ghandha valur ta' €17,550 u din il-koncessjoni ta' raba, bhala donazzjoni, ma tistghax tigi injorata ghalhekk tilqa' din il-hames eccezzjoni.

Ghaldaqstant il-massa ereditarja ta'Joseph Zerafa hija fl-ammont ta' €249,709 ÷ 2 = €124,854.5 valur tas-sena 2000 skond stima tal-Perit Alan Saliba a fol. 145, liema somma ghandha tigi diviza b'hamsa (½ X €124,854.5 ÷ 5).

Ergo €124,854.5 ÷2 = €62,427.25 ÷ 5 = €12,485.45 .

Minn din il-legittima ta' kull wild, ghandu jitnaqqas dak kollu illi l-wild ikun ha minghand it-testatur (Artikolu 620(4) tal-Kapitolu 16).

Illi din il-Qorti rat u ezaminat ix-xhieda fil-process dwar l-ingenji u l-apparat tal-biedja li allegatament gew approprijati lill-atturi maskili. Apparti l-fatt illi dawn jidhru li gew mibjigha mill-missier f'hajjtu, ebda valur ma gie sottomess wisq anqas pprovat. Ghar-rigward

tad-deheb waqt illi l-atturi stmaw dan id-deheb elf lira Maltin (Lm1,000), il-konvenuta tghid illi dan id-deheb kien jiswa ferm anqas mill-istima moghtija minn hutha. Il-Qorti in vista tal-fatt illi ebda lista tal-oggetti tad-deheb, jew almenu xi ritratti li juru dawn l-oggetti tad-deheb ma tista' tasal ghall-ebda stima,u taghraf illi l-atturi ma pprovawx sodisfacentement dan il-fattur.

L-atturi b'eccezzjoni ta' Mary Calleja inghataw il-koncessjoni raba, disgha u tletin (39) – il-tomna b'valur ta' €17,550 (€450 per tomna raba'). Ghaldaqstant din is-somma ta' €17,550 ghanda tigi diviza bejn tlieta €17,550 ÷ 3 = €5,850 u titnaqqas mis-sehem tal-ahwa atturi maskili : €12,485.45 - €5,850 = €6,635.45.

Ghaldaqstant il-legittima tal-atturi mill-massa ereditarja tal-proprjeta' tal-missier hija fl-ammont ta':

il-legittima ta' Angelo Zerafa hija	**€6,635.45**
il-legittima ta' Emmanuel Zerafa hija	**€6,635.45**
il-legittima ta' Grezzju Zerafa hija	**€6,635.45**
il-legittima ta' Mary Calleja hija	**€12,485.45**

Ma din il-legittima trid tigi maghduda il-legittima spettanti mill-massa ereditarja tal-omma u cioe':

il-legittima ta' Angelo Zerafa hija	**€11,262.50+ €6,635.45 = €17,897.95**
il-legittima ta' Emmanuel Zerafa hija	**€11,262.50+ €6,635.45 = €17,897.95**
il-legittima ta' Grezzju Zerafa hija	**€11,262.50+ €6,635.45 = €17,897.95**
il-legittima ta' Mary Calleja hija	**€11,262.50+ €12,485.45= €23,747.95**
Ghaldaqstant it-total huwa f'ammont ta' :	**€77,441.80**

Dak illi din il-Qorti trid tqis huwa jekk il-legittima hekk fuq indikata ta' kull wiehed mill-atturi, teccediex ¼ tal-valur tad-dar 8 Triq Sant Antnin Zabbar, hekk kif stmata fis-sena 2000 - €69,881, u cioe' **€69,881 ÷ 4 = €17,470**

Illi ghaldaqstant **l-Qorti tqis illi l-legittima tal-atturi kollha ma gietx rispettata.**

Issa fuq skorta tas-sentenzi fuq indikati, gia la darba l-Qorti stabbilit lesjoni tal-porzjon riservat, ghal skopijiet tal-konversjoni, l-legittima tal-atturi trid tigi valutata' bi prezz quotedjan cioe' dak indikat bhala "fil-prezent" fl-iskeda tal-Perit Alan Saliba a fol. 145 tal-process.

Il-valur tal-proprjeta' fil-present kienet €376,000. Ghal kalkoli tal-legittima tal-atturi b'dan il-valur, is-somma ghandha tigi diviza fi tnejn imbaghad b'hamsa.
½ X €376,000 ÷5 =€37,600.

Minn din is-somma irid jitnaqqas il-valur ta'koncessjoni ta' disgha u tletin (39) –il tomna raba ghal kull wiehed mill-atturi maskili.

Ghaldaqstant ghal-atturi maskili, l-konverzjoni tal-legittima hija €37,600 - €5,850 = wiehed u tletin elf seba' mija u hamsin Ewro (€31,750) , waqt li dik spettanti lil Mary Calleja hija ta' sebgha u tletin elf u sitt mitt Ewro (€37,600).

Ghal dawn il-mottivi l-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tichad l-ewwel u t-tieni u r-raba eccezzjoni, tilqa' t-tielet eccezzjoni parzjalment, tilqa' l-hames eccezzjoni parzjalment, tilqa' t-talbiet tal-atturi u b'referenza ghall-ewwel talba tistabilixxi l-komunjoni tal-akkwisti gia ezistenti bejn il-konjugi Zerafa fil-beni immobbli indikati u stmati ghas-sena 1996 illi jidhru a fol. 145 tal-process u tillikwida s-sehem ta' Carmela Zerafa tal-istess komunjoni tal-akkwisti f'ammont ta' €112,625; tilqa' t-tieni talba attrici, taqsam il-komunjoni tal-akkwisti f'nofs il-proprjetajiet immobbli indikati a fol. 145 tal-process u tassenja nofs l-imsemmija proprjetajiet immobbli lil Joseph Zerafa; tilqa' t-tielet talba u tifforma u tillikwida l-assi ta' Joseph Zerafa, tiddikjara illi dawn jikkonsistu f'nofs il-beni immobbli bi stima tas-sena 2000 indikati f'a fol. 145 tal-process u tillikwida dawn l-assi f'ammont ta' €124,854.5; tilqa' il-hames talba, tiddikjara lil konvenuta unika eredi in vista tar-rinunzja tal-kwota ereditarja tal-atturi b'riserva tal-legittima li qed tigi likwidata kif ser jinghad :

il-legittima ta' Angelo Zerafa hija **€31,750**
il-legittima ta' Emmanuel Zerafa hija **€31,750**
il-legittima ta' Grezzju Zerafa hija **€31,750**
il-legittima ta' Mary Calleja hija **€37,600**

Tilqa’ s-sitt talba u tordna lil konvenuta thallas lill-atturi il-legittima hekk likwidata u cioe’ :

il-legittima ta’ Angelo Zerafa hija **€31,750**
il-legittima ta’ Emmanuel Zerafa hija **€31,750**
il-legittima ta’ Grezzju Zerafa hija **€31,750**
il-legittima ta’ Mary Calleja hija **€37,600**

u dan permezz tal-bejgh taht l-Awtorita’ ta’ din il-Qorti tad-dar 8 Triq Sant Antnin Zabbar u bi hlas ulterjuri ta’ €5,500 lil kull wiehed minn Angelo Emanuel u Grezzju Zerafa u bi hlas ulterjuri ta’ €11,350 lil Mary Calleja biex jigu sodisfatti l-kwoti tal-legittima tal-atturi kif fuq indikata.

Fic-cirkostanzi l-Qorti taghraf li jkun ghaqli u gust illi l-ispejjez jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM-------------------------------